

บทสรุปและเสนอแนะ

การพักการลงโทษ เป็นกระบวนการปลดปล่อยอย่างหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ที่มีนโยบายปลดปล่อยผู้ต้องขังออกจากเรือนจำก่อนที่จะครบกำหนดโทษในความผิดของตน โดยผู้ต้องขังนั้นจะมีอิสระภายใต้เงื่อนไขและระยะเวลาที่ทางราชทัณฑ์กำหนดไว้ จึงถือเสมือนว่าผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตให้ออกจากเรือนจำนั้นมีข้อสัญญาว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดเมื่อพ้นจากเรือนจำไปแล้ว หากผู้พักการลงโทษสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดก็แสดงว่าผู้ต้องขังนั้นประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปรับปรุงตามจุดมุ่งหมายของการพักการลงโทษแล้ว สามารถดำเนินชีวิตในสังคมโดยไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

การพักการลงโทษเป็นมาตรการหนึ่งของงานราชทัณฑ์สมัยใหม่ที่มีแนวความคิดเปลี่ยนจากมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการจำคุก เนื่องจากโทษจำคุกแม้จะเป็นการสนองโทษฎีกการลงโทษเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการแก้แค้นทดแทน การป้องปราม หรือการยับยั้งการกระทำผิด หากแต่การจำคุกผู้กระทำความผิดในเรือนจำก่อให้เกิดผลร้ายตามมาคือผู้กระทำความผิดไม่ได้อยู่ในเรือนจำตลอดไป จะต้องมีการออกมาสู่โลกภายนอก เว้นแต่ในคดีที่โทษจำคุกตลอดชีวิตที่ไม่ได้รับการลดหย่อน การแยกบุคคลได้ออกจากสังคมเป็นเวลานานจะทำให้เขาเกิดความแปลกแยกกับสังคมภายนอก สังคมตราหน้าผู้ต้องขังว่าเป็นคนชั่วคน ไม่นิยมหรือไว้ใจที่จะรับเข้าทำงานด้วย นอกจากนั้นการอยู่ร่วมกันกับนักโทษอื่นในเรือนจำทำให้มีการถ่ายทอดเทคนิคหรือความรู้ในการประกอบอาชญากรรมต่อกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเตรียมผู้ต้องขังให้มีการปรับตัวเข้าสู่สังคมก่อนที่จะได้รับอิสรภาพจริง ๆ จึงเกิดแนวความคิดใหม่ที่มีการใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Noninstitutional Treatment) หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community-Based Corrections) โดยให้สังคมหรือชุมชนเป็นผู้ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การพักการลงโทษเป็นวิธีการหนึ่งของมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยผู้กระทำความผิดจะถูกขังอยู่ภายใต้

ในเรือนจำระยะหนึ่งหากเจ้าหน้าที่เรือนจำพิจารณาว่ามีความประพฤติดีก็จะอนุญาตให้พักการลงโทษโดยปลดปล่อยให้มีอิสระ ดำรงชีวิตในสังคมได้ตามปกติ แต่ต้องมีเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ และอยู่ภายใต้การคุมประพฤติภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่เห็นสมควรกำหนด หากประพฤติตนไม่ดีกระทำผิดเงื่อนไขก็จะถูกนำกลับมาจำคุกต่อไป การพักการลงโทษจึงเป็นการปล่อยตัวผู้ต้องขังออกจากเรือนจำไปก่อนที่จะได้รับโทษจำคุกครบถ้วนตามคำพิพากษาเพื่อให้ผู้ต้องขังเตรียมตัว และสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้เร็วขึ้น ทำให้สามารถดำรงชีพในสังคมได้ด้วยตนเอง มีทางทำมาหากินประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำอีกด้วย ดังนั้นจึงมีหลายประเทศในโลกนำระบบการพักการลงโทษไปใช้ในงานราชทัณฑ์อย่างแพร่หลาย

แนวความคิดในการพักการลงโทษเกิดในประเทศอังกฤษ โดยการทูลเกล้าการลงโทษประหารชีวิต และส่งนักโทษออกไปนอกประเทศสู่ประเทศอาณานิคม โดยมีข้อผูกมัดต่อนักโทษนั้น ๆ กล่าวคือในศตวรรษที่ 16 ประเทศอังกฤษมีความเสื่อมด้านเศรษฐกิจ มีการว่างงาน แรงงานล้มตลาค จึงมีการส่งนักโทษที่สามารถทำงานได้เข้าไปประเทศอาณานิคมคือสหรัฐอเมริกา นักโทษจะถูกประมูลไปเป็นคนรับใช้โดยมีสัญญาผูกมัดเอาไว้และห้ามไม่ให้กลับสู่ประเทศอังกฤษ ต่อมาเกิดการปฏิวัติอเมริกาทำให้อังกฤษหยุดการขนส่งนักโทษสู่สหรัฐอเมริกา เมื่อประเทศอังกฤษเกิดเหตุการณ์นักโทษล้นเรือนจำขึ้น ทำให้มีความจำเป็นต้องส่งนักโทษไปสู่แอฟริกา แต่สภาพอากาศและโรคภัยทำให้นักโทษเสียชีวิต จนต่อมาจึงตัดสินใจส่งนักโทษสู่ทวีปออสเตรเลียซึ่งเป็นดินแดนที่ถูกค้นพบใหม่ นักโทษในทวีปออสเตรเลียส่วนมากทำงานให้รัฐบาล บางพวกได้รับอนุญาตให้ทำงานอย่างอิสระ รัฐบาลออสเตรเลียมีอำนาจปลดปล่อยและมอบที่ดินให้ทำกินหากมีความประพฤติดีและทำงานได้เป็นที่น่าพอใจ

กัปตันอาเธอร์ ฟิลลิป ผู้ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลอังกฤษให้ดูแลผู้ต้องขังเหล่านี้ในออสเตรเลีย มีแนวความคิดที่จะให้นักโทษทำงานตอบแทนให้รัฐและควบคุมนักโทษด้วยความเมตตาปราศจากการทารุณ ต่อมา กัปตันอเล็กซานเดอร์ แมคคอนอกี ได้กำหนดแนวความคิดในการวางระบบคะแนนและจัดลำดับโดยพิจารณาจากความประพฤติดีและการเอาใจใส่การทำงาน โดยแบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ขั้นตอนการจำคุก หากประพฤติดีจะมีคะแนนสูงขึ้นก็จะได้ทำงานโดยมีการควบคุม ถ้ามีคะแนนสูงอีกจะได้รับอิสรภาพบางส่วนจนคะแนนถึงกำหนดก็จะได้รับบัตรปลดปล่อยให้ออกจากที่คุมขังสู่ภายนอกโดยปราศจากข้อจำกัด

ประเทศอังกฤษได้นำหลักการให้คะแนนและการปลดปล่อยนักโทษนี้มาปรับใช้ โดยกำหนดเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกเพื่อจะปลดปล่อยนักโทษโดยใช้บัตรปลดปล่อย และกำหนดให้บัตรปลดปล่อยถูกยกเลิกได้หากมีพฤติกรรมเลวร้ายซึ่งนักโทษจะถูกจับกุมและจำคุกตามเดิม แต่ไม่ได้มีการกำหนดให้สอดส่องดูแลระหว่างปลดปล่อยแต่อย่างใด ต่อมาเซอร์โจเซฟ เจบบ์ ได้พัฒนาให้มีการเตรียมนักโทษที่ได้รับการปลดปล่อย และมีการสอดส่องดูแลภายหลังปลดปล่อย มีการรายงานตัวต่อตำรวจท้องที่ภายหลังปลดปล่อยทุก 1 เดือน และมีข้อกำหนดในเรื่องความประพฤติกำกับไว้

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อนักโทษที่ถูกส่งมาจากประเทศอังกฤษมีข้อผูกมัดเป็นสัญญาให้รับใช้เจ้านายแล้ว ได้มีการพัฒนาในเรื่องการลดโทษและการอภัยโทษแก่ผู้ที่ประพฤติดีและทำงานหนัก ต่อมาในศตวรรษที่ 19 มลรัฐนิวยอร์กได้ออกกฎหมายอนุญาตให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการปลดปล่อยนักโทษผู้มีความประพฤติดีและตั้งใจทำงาน แต่ไม่ได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายนี้เลย ต่อมาในมลรัฐเวอร์จิเนียมีการให้อภัยโทษโดยมีเงื่อนไข ต่อมาจึงกลายมาเป็นระบบการปล่อยตัวนักโทษอย่างหนึ่ง ภายหลังอำนาจนี้ถูกโอนมาให้คณะกรรมการพิจารณา ซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบของการพักการลงโทษของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำแนวความคิดในเรื่องการลงโทษจำคุกโดยไม่กำหนดโทษมาใช้ เพื่อเปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในการลงโทษ ทำให้ระบบการพักการลงโทษเกิดขึ้นโดยนำแนวความคิดจากประเทศอังกฤษมาปรับใช้ในมลรัฐนิวยอร์กที่สถานปฏิรูปเอลมิรา โดยให้นักโทษที่มีความประพฤติดีมีคะแนน เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ในเรือนจำและเก็บสะสมคะแนนได้ การพิจารณาปลดปล่อยจะต้องมีแผนการทำงานหลังการปลดปล่อยของนักโทษเสนอให้พิจารณา และต้องมีการรายงานตัวต่อผู้ดูแลภายหลังที่ถูกปลดปล่อยแล้ว แต่อย่างไรก็ดียังไม่มีขั้นตอนในการเตรียมผู้ต้องขังที่จะได้รับอิสรภาพ

ระบบการพักการลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาไปในทุกมลรัฐ มีการเพิ่มกระบวนการนิติธรรมในขั้นตอนการพิจารณาพักการลงโทษ โดยมีระบบดูแลและคานอำนาจให้ศาลมีอำนาจตรวจสอบการพักการลงโทษที่ทำโดยฝ่ายบริหารได้ ไม่ว่าจะเป็นการวางแนวทางการพักการลงโทษในคำพิพากษาของศาล หรือในขั้นตอนการคัดเลือกเพื่อยอมรับหรือ

ปฏิเสธรการพักการลงโทษนั้น นักโทษจะถูกจับตาจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในทันทีแต่แรกเข้า โดยไม่มีการร้องขอ หากเห็นสมควรให้ผู้ใดได้รับการพักการลงโทษก็จะคัดเลือกให้มีการรับฟัง (hearing) หรือสัมภาษณ์ พิจารณาประกอบกับข้อมูลต่าง ๆ โดยคณะกรรมการพักการลงโทษ เป็นผู้พิจารณา หากนักโทษคนใดถูกคณะกรรมการพักการลงโทษมีคำวินิจฉัยปฏิบัติการพักการลงโทษก็สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยนั้นให้ศาลตรวจสอบได้ ส่วนในการยกเลิกการพักการลงโทษ นั้นมีการพิจารณาว่า การยกเลิกการพักการลงโทษต้องทำด้วยความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิของผู้พักการลงโทษที่มีเสรีภาพในสังคมได้ แม้จะถือว่ายังอยู่ในช่วง การพักการลงโทษอยู่ก็ตาม จึงเปิดโอกาสให้มีกระบวนการพิจารณากลับการพักการลงโทษ โดยคณะกรรมการพักการลงโทษ ผู้พักการลงโทษสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงหักล้างข้อกล่าวหา เมื่อคณะกรรมการพักการลงโทษมีคำวินิจฉัยให้ยกเลิกการพักการลงโทษแล้วผู้พักการลงโทษสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลได้เช่นกัน ศาลมีอำนาจตรวจสอบทั้งในด้านกระบวนการนิติธรรมว่าดำเนินการชอบด้วยหลักกระบวนการนิติธรรมหรือไม่ และคำวินิจฉัยนั้นมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ด้วย

ส่วนการพักการลงโทษในประเทศไทยนั้น มีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวงมหาดไทยและระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดเรื่องการพักการลงโทษเอาไว้ โดยในขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกเพื่อพักการลงโทษจะมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอาไว้ เมื่อนักโทษคนใดครบเกณฑ์ที่กำหนดจะถูกเสนอชื่อเพื่อพิจารณาพักการลงโทษ จะมีการสอบประวัติและทำความเข้าใจเห็นเสนอเรือนจำ คณะกรรมการเรือนจำจะพิจารณาแล้วเสนอรายชื่อสู่กรมราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์จะมีคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษตรวจกลับกรองแล้วเสนออธิบดีกรมราชทัณฑ์เพื่อพิจารณาอนุมัติการพักการลงโทษต่อไป เมื่อให้พักการลงโทษแล้วทางเรือนจำจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจคอยดูแล ซึ่งการพักการลงโทษนี้จะมีเงื่อนไขคุมประพฤติกำหนดไว้ด้วย หากมีการกระทำผิดเงื่อนไขหรือกระทำความผิดใหม่ ก็จะถูกรายงานการยกเลิกการพักการลงโทษสู่กรมราชทัณฑ์ เพื่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์จะพิจารณาอนุมัติยกเลิกการพักการลงโทษผู้นั้น เมื่อถูกยกเลิกการพักการลงโทษแล้ว ก็จะถูกจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษและจะมีการลงโทษทางวินัยด้วยก็ได้

เมื่อพิจารณาการพักการลงโทษในประเทศไทยแล้ว เห็นได้ว่าการพักการลงโทษในประเทศไทยจะใช้ในการราชทัณฑ์น้อยมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ แต่สถิติในการละเมิด

เงื่อนไขพักการลงโทษที่จะทำให้มีการยกเลิกการพักการลงโทษยังน้อยอยู่ ถือได้ว่าระบบการพักการลงโทษของประเทศไทยมีความน่าเชื่อถือในการที่จะแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดได้ตามหลักการราชทัณฑ์สมัยใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการขยายแนวทางในการพัฒนาระบบการพักการลงโทษให้มากขึ้นโดยกรมราชทัณฑ์เพิ่มจำนวนนักโทษให้ได้รับพักการลงโทษมากขึ้นกว่าจำนวนที่ให้อภัยโทษ ก็จะมีผลดีต่อการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดอย่างมากเพราะการอภัยโทษเป็นการปลดปล่อยอย่างไม่มีเงื่อนไขคุมประพฤติหลังปลดปล่อย ถึงแม้เป็นการแบ่งเบาภาระของกรมราชทัณฑ์ไปก็ตาม แต่ก็ไม่มีผลในแง่การแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด เสี่ยงต่อโอกาสที่จะมีการกระทำความผิดซ้ำได้ง่าย

กรมราชทัณฑ์จึงควรพิจารณาขยายหรือเพิ่มจำนวนผู้ได้รับการพักการลงโทษในประเทศไทยให้มากขึ้น แต่ลดการอภัยโทษให้น้อยลง จากที่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบของกรมราชทัณฑ์ที่มีวิธีการสลับซับซ้อนในการขอพักการลงโทษนั้น ควรจะปรับปรุงแนวปฏิบัติให้ง่ายต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มุ่งที่จะให้การพักการลงโทษแก่ผู้ต้องขังเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดเป็นหลัก

เมื่อมีการเพิ่มจำนวนผู้ได้รับการพักการลงโทษให้มากขึ้นแล้ว กระบวนการในการพิจารณาให้พักการลงโทษ ควรที่จะโปร่งใสชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ เพราะการพักการลงโทษในประเทศไทยนั้นถูกวิจารณ์มากกว่าขาดหลักในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังตามหลักกระบวนการนิติธรรม เกิดความไม่แน่นอน และขั้นตอนในการพิจารณารวมทั้งคำวินิจฉัยไม่ชัดเจน ซึ่งในจุดนี้เองที่ต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง โดยใช้หลักกระบวนการนิติธรรม ก็ยังยอมรับอำนาจของศาลให้มีบทบาทเข้ามาตรวจสอบกระบวนการทำคำวินิจฉัยในการพักการลงโทษบางขั้นตอน โดยเฉพาะในคำพิพากษา การปฏิเสธการพักการลงโทษ และขั้นตอนการยกเลิกการพักการลงโทษ

ดังนั้น การพักการลงโทษของประเทศไทย จึงควรเพิ่มบทบาทของศาลในฐานะที่เป็นองค์กรอิสระให้เข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังตามหลักกระบวนการนิติธรรม และให้ศาลสามารถตรวจสอบดุลพินิจของฝ่ายบริหารได้ จะทำให้ลดข้อครหาและข้อวิจารณ์ต่าง ๆ ลงไป การพักการลงโทษในประเทศไทยจะก่อให้เกิดความแน่นอนชัดเจนน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม การให้ศาลเข้ามามีบทบาทในกระบวนการพักการลงโทษจำต้องพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานของแต่ละฝ่ายที่เสนอเข้ามาสู่ศาลด้วย เพราะการพิจารณาพยานหลักฐานจะกำหนดให้ศาลรับฟังได้เต็มที่ ไม่เคร่งครัดในกฎเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน ทำให้ศาลสามารถตรวจสอบข้อมูลเท่าที่แต่ละฝ่ายเสนอเข้ามาเท่านั้น ศาลปราศจากความแน่นอนที่จะเชื่อมั่นในหลักฐานแต่ละชิ้นนั้นว่าจะสามารถเชื่อถือหลักฐานที่แต่ละฝ่ายเสนอเข้ามาสู่ศาลเพียงใด จึงจำเป็นต้องเป็นภาระของศาลที่จะต้องสร้างกฎเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานไม่ว่าทั้งที่ผู้ต้องขังเสนอ หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เสนอเข้ามา เพื่อสร้างความแน่นอนในการตรวจสอบพยานหลักฐานเหล่านั้นให้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น เช่น อาจให้พนักงานคุมประพฤติของศาลตรวจสอบหรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือตัวผู้ต้องขัง รวมทั้งตรวจสอบในเรื่องพฤติกรรมแวดล้อม และสอบถามครอบครัวของผู้ต้องขังเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของทั้งสองฝ่ายว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดข้อครหาขึ้นได้ว่าศาลเองก็เชื่อถือข้อมูล หรือหลักฐานของทางเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เท่านั้น ไม่เชื่อถือหลักฐานของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ก็เพื่อศาลจะได้ให้เหตุผลในคำวินิจฉัยของศาลได้ว่าพยานหลักฐานของฝ่ายใด ชิ้นใด ที่ศาลไม่เชื่อถือและไม่เชื่อถือเพราะเหตุใด ทำให้เกิดความแน่นอนในระบบการตรวจสอบกระบวนการพักการลงโทษให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการเพิ่มบทบาทของศาลในการพักการลงโทษ มีดังนี้

1. ควรมีกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลในการให้พักการลงโทษในบางกรณีกล่าวคือ เนื่องจากการพักการลงโทษค้ำประกันถึงแต่ผู้ที่ได้รับโทษจำคุกระยะยาวและมีความประพฤติดี ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ จึงจะได้รับการพิจารณาให้พักการลงโทษ ควรมีกฎหมายระบุให้อำนาจศาลในการกำหนดในคำพิพากษาอนุญาตให้พักการลงโทษแก่จำเลย ในคดีที่ศาลเห็นสมควรให้จำเลยถูกจำคุกในระยะสั้น โดยมีข้อจำกัดที่ไม่อาจรอกการลงโทษให้ได้ ซึ่งการปล่อยตัวโดยมีการคุมประพฤติจะมีความเหมาะสมมากในสภาพปัจจุบัน และจะเป็นการแบ่งเบาภาระของกรมราชทัณฑ์ในการพิจารณาให้พักการลงโทษแก่ผู้ต้องขังส่วนหนึ่ง อีกทั้งยังแก้ไขจุดอ่อนของระบบการพักการลงโทษของไทยให้ครอบคลุมไปถึงการพักการลงโทษในโทษจำคุกระยะสั้นด้วย

2. ควรมีบทบัญญัติคุ้มครองผู้ต้องขังเกี่ยวกับกระบวนการนิติธรรมกล่าวคือในขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อพักการลงโทษนั้นการพิจารณาและคำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองผู้ต้องขังเกี่ยวกับกระบวนการนิติธรรม ทำให้ระบบการพักการลงโทษของไทยถูกมองว่าเป็นการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ ไม่แน่นอน ขาดความน่าเชื่อถือ ควรมีกฎหมายระบุให้ผู้ต้องขังมีสิทธินำพยานหลักฐาน

ในเรื่องความประพฤตินี้และความเหมาะสมที่จะได้รับอนุญาตให้พักการลงโทษมาแสดง เพื่อสร้างความหนักแน่นเพียงพอในการที่จะได้รับอนุญาตให้พักการลงโทษ เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในอันที่จะเสาะหาข้อมูลและประวัติของผู้ต้องขังแต่ฝ่ายเดียว นอกจากนั้นคำวินิจฉัยของคณะกรรมการผู้พิจารณานี้ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรมีเหตุผลประกอบ คำวินิจฉัยและให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีหน้าที่ชี้แจง หรืออธิบายผลของคำวินิจฉัยให้แก่ผู้ต้องขังทราบ หากผู้ต้องขังไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้ตรวจสอบดุลพินิจและเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยได้

3. ส่วนขั้นตอนการพิจารณายกเลิกการพักการลงโทษนั้นเป็นขั้นตอนในการตัดเสรีภาพของผู้พักการลงโทษให้กลับเข้ามาถูกจองจำในเรือนจำอีกครั้งหนึ่ง ควรจะได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเต็มที่จากกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาคดีควรมีหลักกระบวนการนิติธรรมเข้ามาคุ้มครอง โดยปกติแล้วการยกเลิกการพักการลงโทษนี้จะทำเป็นรายงานแสดงความเห็นตามลำดับชั้นสู่ผู้บังคับบัญชา การกำหนดให้ผู้พักการลงโทษมีสิทธินำพยานหลักฐานมาโต้แย้งคัดค้านในชั้นพิจารณาความเห็นโดยกำหนดกระบวนการพิจารณาอย่างแน่ชัด และการค้นหาข้อมูลในการกระทำความผิดของผู้พักการลงโทษให้แน่นอนขึ้นนั้น จะเป็นการเพิ่มภาระแก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ซึ่งมีงานมากมายอยู่แล้ว เป็นการไม่สมควร เพราะหากปฏิบัติงานได้ไม่ดีแล้วจะเป็นการเสียหายแก่ระบบการพักการลงโทษได้ จะทำได้เพียงให้มีกฎหมายเพิ่มบทบาทของศาลในชั้นตอนนี้ โดยสามารถให้ศาลเข้าไปตรวจสอบความชอบธรรมในการใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหาร และระบุให้ผู้พักการลงโทษที่ถูกกรมราชทัณฑ์พิจารณายกเลิกการพักการลงโทษแล้ว สามารถยื่นคำร้องต่อศาลโดยระบุข้อโต้แย้งคำวินิจฉัยนั้นและยื่นข้อมูลเอกสารต่างๆ ประกอบการพิจารณาของศาลเพื่อศาลจะได้ตรวจสอบคำวินิจฉัยนั้นได้

4. ในการยื่นคำร้องต่อศาลกรณีปฏิเสธการพักการลงโทษหรือยกเลิกการพักการลงโทษนั้น จะต้องมียกกฎหมายระบุระยะเวลาในการยื่นคำร้องภายในกำหนด โดยยื่นผ่านเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ประจำเรือนจำนั้น ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ตามแนวข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหประชาชาติซึ่งระบุให้ยื่นคำร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตุลาการโดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อความแก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังหากกลัวความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นกับตน

5. ควรมียกกฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือความเห็นของฝ่ายบริหารในเรื่องการยกเลิกการพักการลงโทษเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่แก้ไขให้ศาลมีอำนาจในการพักการลงโทษได้ โดยศาลที่มีอำนาจใน

การพิจารณาคือศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เรือนจำนั้น ๗ อยู่ในเขตอำนาจและคำวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุด

6. ควรมีกฎหมายระบุขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลโดยกำหนดให้ศาลสามารถสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และผู้ต้องขังแล้วทำคำวินิจฉัยภายในวันเดียวกันนั้นโดยไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเพราะจะทำให้ล่าช้าเกินความจำเป็น กฎเกณฑ์ในการรับฟังพยานไม่จำเป็นต้องเคร่งครัด มีอำนาจพิจารณาและรับฟังพยานหลักฐานได้อย่างกว้างขวางเพราะอาจมีบางกรณีและผู้ต้องขังไม่รู้ถึงขั้นตอนการพิจารณา หากเข้มงวดเกินไปจะทำให้ผู้ต้องขังเสียประโยชน์มากโดยศาลก็จำเป็นต้องมีภาระในการตรวจสอบหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่แต่ละฝ่ายเสนอมาเพื่อประกอบคำวินิจฉัยของศาลด้วย

7. กรมราชทัณฑ์และกระทรวงยุติธรรมควรมีระเบียบในการประสานงานกันในเรื่องการส่งคำร้องของผู้ต้องขังสู่ศาลและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่ใช้ในการพิจารณาของกรมราชทัณฑ์ส่งศาลภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว เพื่อการพิจารณาของศาลจะได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เมื่อศาลพิจารณาแล้วเสร็จก็ให้รวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ส่งคืนกรมราชทัณฑ์โดยเร็ว

8. กฎหมายที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจระบุการพักการลงโทษลงในคำพิพากษานั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ส่วนกฎหมายที่ระบุรายละเอียดและขั้นตอนต่าง ๆ ในการยื่นคำร้อง การพิจารณาของศาล รวมทั้งเขตอำนาจศาลและผลแห่งคำวินิจฉัย ควรแก้ไขเพิ่มเติมในหลักการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479

เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระบบการพักการลงโทษของประเทศไทยดังกล่าวมาแล้ว จะทำให้ศาลและกรมราชทัณฑ์มีการประสานร่วมมือในการช่วยพัฒนาระบบการพักการลงโทษของประเทศไทยตามหลักกระบวนการนิติธรรม ให้มีความชอบธรรมและแพร่หลายต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย